د ژوند ښکلا په احتیاط کې ده.

د ترافیکي اصولو او مقرراتو د زده کړې درسونه

Ketabton.com

راټولوونکئ او لیکونکئ: سیف الله (بسمل)

کال ۱۳۹۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

ژوند د خدای ج ستر نعمت دی، ددغه ستر نعمت ساتنه یو مسوولیت دی او مسوولین یې موږ یو. موږ ته خدای ج عقل او شعور راکړی، په دې نړۍ کې یې د اشرف المخلوقاتو په نوم نومولي یو. د عقل او شعور په واسطه یې دا توان راکړی چې د ښه او بد ترمینځ تفکیک وکړو. کله چې د ښه او بد تر مینځ تفکیک وکړای سو، ښو ته دوام ورکوو او د بدو څخه ځان ساتو. ژوند د خپل بهبود لپاره د تکامل زیات پړاوونه طی کړ، نن تر هر وخت عقل انشکاف پیداکړی د ژوند د هوساینې لپاره یې بېلابیلې وسیلې کشف کړې د همدا وسیلو له جملې څخه یې کښتۍ، طیاره او موټر هم په وجود راوړي. دغه وسیلو ته درې ډوله ترافیک هم ویلی سو بحري ترافیک، هوایي ترافیک او ځمکني ترافیک. بحري او هوایي ترافیک پر خپل ځای زموږ کار د ځمکني ترافیکو سره دی. د ځمکني ترافیکو سره یوځای ترافیکي اوصول او مقررات هم ایجاد سوي.کله چې د آس... بایسکل، موټرسایکل، موټر او ټکټر څخه استفاده کوو. لازمه ده چې په ترافیکي اوصولو او مقرراتو به پوه یو. که په ترافیکي اصولو عمل وکړو هم ځان او هم به مو نورو ته اضافه ژوند وربخښلی وي، که یې ونه کړو د ژوند په روانه لړۍ کې به مو د خطر فیصدي نوره هم زیاته کړې وي. خبره بیرته د عقل لور ته ځي عقل موږ ته د احیتاط سپارښتنه کوي، چې د وسایطو څخه په استفاده احتیاط وکړو هم به مو د ځان او به مو د نورو ژوند ژغورلی وي.

راځئ چې ترافیکي اصول مراعات کړو، هم د ځان او هم د نورو ژوند وژغورو!

په درنښت

سیف الله بسمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ترافیکو تاریخچه

لومړني انسانانو په سمڅو(مغارو) کي ژوند کوئ، ژوند یې په خورا ابتدایي مراحلو کي قرار درلود دوی خپل خوراکي توکي د ځنګلي نباتاتو څخه پوره کول، دژوند په دغه جریان کي په سمڅو کي د طوفانو، بادو، زلزلو او نورو طبیعي افتو په منځته راتلو سره ژوند ورته ګران سو، فکر یې وکړ چي دښتو، بدیاو، د غرو لمنو او سمندرونو پر غاړه کورونه ودان کړي، همداسې یې وکړل، تولنیز ژوند یې پیل کړ د عقل په انکشاف سره یې زراعت ته مخه کړه، یوو شمیر حیوانات یې اهلي کړل، د خپلو اموالو د انتقال د یوه ځایه څخه تر بل ځایه پوري د تګ لپاره د همدغه حیواناتو څخه استفاده وکړه، همدغه وخت لومړني ترافیک په وجود راغلل.

په اروپا کي تر صنعتي انقلاب وروسته په (18مه) پیړۍ کي لومړنی موټر په وجود راغلی، همدا لړۍ انکشاف پیدا کړ، لومړنیو موټرانو په ښارو کي په غیري منظم ډول حرکتونه کول چي بیا یو شمیر ټکرونه په وجود راغلل، د هغه وخت د ضرورت سره سم د ښاري نظم د تنظیم لپاره پولیس ټرافیک په وجود راغلل.

د ترافیک Traffic کلیمه د لومړي ځل لپاره په روم او انګلیستان کي وکارول سوه. ترافیک هم د لومړي ځل لپاره په همدغه هیوادو کي رامینځ ته سول. په ۱۹٦۸ م کال د اتریش هیواد په مرکز ویانا کي ۱۱۰ هیوادونو غونډه وکړه، په نړیواله سطحه یې ترافیکي قوانین وضع کړه.

په افغانستان کي عیناً لکه په نوره نړۍ کي چي مخکي موټر نه وو د تګ او راتګ او اموالو د انتقال لپاره د آس، اوښ، مرکب او فیلانو څخه د نقلیه وسایطو په توګه کار اخیستل کیدی، نوري ټرانسپورټي او مواصلاتي لارې چارې نه وې موجود.

په لومړي ځل په (۱۹)پېړۍ کي د امر حبیب الله خان د واکمنۍ پر مهال افغانستان ته دوه عرادې نقلیه وسایط ورکړل سول، ټرافیکي سیسټم او اصولو په تدریجي ډول سره د پرمختګ په حال کي وو، د امر امان الله خان په وخت کي یې په بښاري ډول سره خپل د پرمختګ مراحل طی کړل په (۱۳۴۲) هـ ش کال کي د ترافیک پولیسو اداره چي په ښاروالۍ پوري مربوط وه، ورڅخه جلا او په کورنیو چارو وزارت پوري مربوط سول، د ولایاتو د امنیه قوماندانۍ تر چتر لاندي یې فعالیتونه مخته وړل

شروع کړل چي تر دامهاله جریان لري.

ترافیک Traffic

ترافیک Traffic یو لاتیني کلیمه ده چي د تګ او راتګ په معنی ده.

په اصطلاح کي هر هغه شی چي پر جاده باندي حرکت کوي ترافیک بلل کیږي.

تعریف:هر هغه شی چي د یوه ځایه څخه بل ځای ته حرکت کوي هغه ته ترافیک ویل کیږي.

په ټوله نړۍ کي ټرافیک پر درې ډوله دي.

۱ : هوایي ترافیک: هوایي ترافیک هغه دی چي په هوا کي حرکت کوي: لکه طیارې

۲: بحري ترافیک: بحري ترافیک هغه دي چي په اوبو کي حرکت کوي: لکه کښتۍ

۳: زمیني ترافیک: زمیني ترافیک هغه دي چي ځمکي پر سر حرکت کوي: موټر، ریل ګاډی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عموماً زمیني ترافیک په دوه ډوله دي.

۱: د جادې ترافیک ۲: د پټلۍ ترافیک

زموږسر و کار د جادې د ترافیکو سره دی. چي دا بیا پر درې ډوله دي.

۱: د ماشین په واسطه ۲: د انسان یا حوان په واسطه ۳: پیاده شاملین

*د ترافیکو په قانون کي حق اولیت پیاده شاملینو ته ورکول سوی دی

پولیس ترافیک هغه کسان چي مشخص لباس یې اغوستی وي، د ترافیکو نظم برابروي پولیس ترافیک بلل کیږي.

د پولیس ترافیک وظیفې: د ۱ترافیکو او جادې تنظیم۲ د ترافیکي پیښنو بر رسي۳ د نمبر پلېټ او جواز سیر توزیع۴ په ترافیکي اصولو د خلکو پوهول ۵ د چلولو د جواز(لایسنس) توزیع.

ترافیک د نظم له رویه پر ۴ ډوله دی.

۱: پولیس ترافیک ۲: برقي ایشارې یا سینګالونه ۳: ترافیکي نښې یا لوحې ۴: د حق اولیت قاعده.

په دغه ۴ قسمونو کي لومړی د اعتبار وړ پولیس ترافیک ګڼل کیږي ځکه پولیس ترافیک د درک قوه لري.

پر جاده باندي د تګ اوصول

هر نقلیه واسطه چلوونکۍ باید پر جاده باندي په داسې شکل حرکت وکړي چي و نورو یا ځان ته د خطر سبب نسي.

لومړی: هر چلوونکۍ باید موټر ته تر حرکت ورکولو مخکي خپل د موټر تیل، مبلایل، ټایرونه، بتۍ، ایشارې، د نمبر پلېټ بتۍ، او نور تخنیکي پرزه جات چک کړي تر څو پر لار د خنډ او خطر سره مخ نسي.

دوهم: هر چلوونکۍ باید په ترافیکي اصولو اګاه او د چلولو جواز(لایسنس) او د موټر جواز سیر ولري.

دریم: هر چلوونکۍ باید د چلولو څخه مخکي امنیتي کمربند وتړي، ځکه د چلوونکي او موټر سرعت مساوي وي د کمر بند په تړلو سره د چلوونکي سرعت صفر کیږي.

څلورم: هر چلوونکۍ باید موټر ته تر حرکت ورکولو مخکي خپل د موټر شاوخوا او لاندي چک کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم: هر چلوونکۍ باید پر جاده باندي په داسي شکل حرکت وکړي چي نورو ته د زیان، خطر او اذیت سبب نسي.

شپږم: هر چلوونکۍ باید موټر په داسې شکل وچلوي چي نوموړی پرې حاکم وي او په اضطراري حالت کي یې کنټرول کړای سي.

اووم: چلوونکۍ باید په موټر کي د نشه يي توکو د استعمال، ټلیفوني خبرو او زیات باندار کولو څخه ډډه وکړي.

اتم: چلوونکۍ باید د تیز رفتار، هارن وهل، د جادې پر منځ تلل، بېځایه توقف، بېځایه پارکینګ، پر جاده موټر راګرځولو څخه ډډه وکړي.

نهم: هر کله چي چلوونکۍ حرکت کوي لومړی دي ایشاره ایله کړي، په عقبي ښیښنو(هندارو) کي دي وګوري کله چي اطمناني سو حرکت دي وکړي..

لسم: هر هغه وسایط چي په ساعت کي 30 کیلومتر تیزوالی ونه لري د ټرافیکو په قانون کي عمومي جادې ته نسي داخلیدای. باید پر فرعي سړکانو باندي ولاړ سي او یا هم په کوڅو کي ولاړ سي. لکه آس ګاډی، بایسکل او لاسي کراچی.

یولسم: قانون وایي تاسې باید د بل وسایط څخه دومره فاصله ولرۍ که چیري یو وسایط یو دم دریږي او یا خرابیږي تاسې باید په دغه جریان کي خپل وسایط کنټرول کړاۍ سۍ.

سبقت (مخته کېدل)

د یو نقلیه واسطې مخته کېدل د بلې نقلیه واسطې څخه عبارت د سبقت څخه دی.

د منع سبقت ځایونه: ډبل سبقت، پر مخ پورته، پر مخ کښته، پر ګولایي، پر تنګه جاده، په تونل کي، پر پیاده رو، پر کومه جاده چي د منع سبقت نښه(لوحه) وي او پر راسته لاس سبقت کول منع دی.

د سبقت کولو په حالت کي باید د دید (لیدلو) ساحه پراخه وي، نه نور ترافیک په خطر کي واچول سي او نه هم ځان. د سبقت په وخت کي مو د نقلیه واسطې سرعت ډېر کړۍ تر څو د بلې واسطې څخه په امنیت کي تیر سۍ.

د سبقت په وخت کي د ټکر احتمالات ډېر وي، د نړۍ 60 فیصده پېښې د سبقت په وخت کي رامینځته سوي.

ترافیکي پېښې (حادثې)

تعریف: هغه تصادم یا پېښه چي د ځان سره مالي او ځاني زیان ولري ترافیکي پېښه بلل کیږي.

ترافیکي پیښې پر درې ډوله دی۱ لویه ترافیکي پېښه۲متوسطه(میانه) ترافیکي پېښه۳کوچنۍ ترافیکي پېښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- لویه ترافیکی پیښنه

لویه ترافیکي پېښه(حادثه)هغه حالت دی چي دشخص په فوت، د غړي په دايمي معلوليت يا د سلو زرو افغانيو څخه په زيات مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود۵۷۷ ماده)

۲- متوسطه ترافیکی پیښنه

متوسطه (ميانه) ترافيکي پېښه (حادثه) هغه حالت دی چي په شديد ضرب او جرح، غړي په ماتېدو يا له پنځوس زرو څخه زيات تر سلو زرو افغانيو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود۵۷۷ ماده)

۳- کوچنۍ ترافیکی پیښنه

کوچنۍ ترافيکي پېښه(حادثه) هغه حالت دی چي په سپک (خفيف) ضرب او جرح او يا تر پنځوس زرو افغانيو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود۵۷۷ ماده)

د ترافيکي پيښې اصول:

- د پېښي مرتکب شخص دي خپله نقليه واسطه د جادې راسته طرف ته ودروي.
- د پېښي مرتکب شخص دي د زخميانو سره همکاري وکړي، نژدې کلينيک او روغتون دي دي يې انتقال کړي.
- د پېښي مرتکب شخص دي د زخمي سوي کس سره اوليه کمک وکړي لکه د ويني د جريان بندېدل...

د ترافيکي پېښو د بررسۍ ټيم او دندې يې

د ترافيکي پېښو د بررسۍ امريت هغه غړي چي د ترافيکي پېښي بر رسي او د پېښي د ځای کورَکي کوي د بر رسۍ ټيم بلل کيږي.

د بر رسۍ د ټيم دندې په لاندي ډول دي

د پېښي جريان ليکل، اثباتيه مدارک راټولول، لکه عکسونه اخيستل، پوښتني کول، اقرار اخيستل، د زيان اندازه معلومول، شاهدان نيول، د ترافيکي پيښې معلومات ترتيب او دوسيه ورته جوړول.

جرم او مجرم

هر هغه عمل چي د ترافيکو د قانون خلاف ترسره کيږي هغه ترافيکي جرم بلل کيږي.

مجرم: هغه شخص چي جرم يې رامينځته کړی وي مجريم بلل کيږي.

مجرم هيڅکله د پېښي د ځای څخه فرار نسي کولای که د پېښې د ځای څخه فرار وکړي جرم يې يو په دوه کيږي. خو په دوه حالت کي فرار کولای سي. لومړی: که چيري د زخمي يا مړي قريبانو ده ته ضرر رسوئ نوموړی به ځي نژې پوستې يا پوليسو ته ځان په واک کي ورکوي. دوهم : مجرم کس به زخمي کس روغتون ته انتقالوي خو بيرته به د پېښې ځای ته ځان رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خسارې جبران

د ملامت شخص له لوري مقابل شخص ته د مالي يا ځاني زيان جبران ورکول د خسارې جبران بلل کيږي.

د پېښې مرتکب شخص د قانون پر مجازاتو سربيره د خسارې په جبران مکلف دی.

که په پېښه کې مړی رامينځ ته سي د مړي د تدفين او تکفين مصارف د خسارې په جبران کې حساب کيږي. همداشان که په پېښه کې ټپ، مات او يا هم مالي زيان وي بيا هم مجرم د خسارې په جبران مکلف دی.

که چيري متضرر کس په ترافيکي پېښه کې ملامت تشخيص سي د هغه د ملامتيا په تناسب په تثبيت سوي جبران باندې مکلف دی.

د سير جواز (جواز سير)

تعريف: جواز سير هغه ارزښت لرونکۍ سند دی چې د گمرک د محصول او تخنيکي معاينې څخه وروسته يو نقليه وسايط ته ورکول کيږي. يا جوازسير يو ډول کتابچه ده چې نقليه واسطې ته په جاده باندې د تگ اجازه ورکوي.

تخنيکي معاينه: د موټر انجن، شاسي او نورو پرزو چک کولو ته تخنيکي معاينه ويل کيږي.

تخنيکي ټيم: د جواز سير امريت هغه اشخاص چې د موټر تخنيکي معاينه کوي تخنيکي ټيم بلل کيږي.

په جوازسير کی د عرادې مشصات لکه انجن نمبر، شاسي نمبر، د عرادې ماډل، رنگ، د عرادې نوعيت، د سوارليو (سپاريانو) تعداد او د بار اندازه ښودل کيږي.

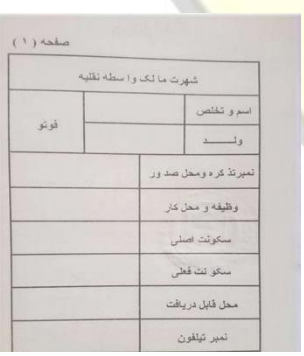

په جواز سير کې د عرادې د مالک مشخصات لکه نوم، د پلار نوم، عکس، سکونت او مبايل نمبر ليکل کيږي.

د ترافيکو د قانون ۱۴مه ماده داسې حکم کوي:

(1) د ترافيکو اداره د ماشين لرونکي نقليه واسطي د ماليې او محصول د ورکړې له ډاډ حاصلولو څخه وروسته د مربوطه اسنادو اود عرادې د تخنيکي لازمو تجهيزاتو د بشپړ والي او فعال والي په پام کښې نيولو سره نوموړې واسطې ته د سير جواز ورکوي.

د ترافيکو د قانون ٦١ مه ماده داسې حکم کوي: کوم شخص چې پر عمومي جاده بغير دجواز سير او نمبر پليټ څخه موټر په حرکت راولي د درو زرو څخه تر شپږ زره افغانيو پوري په نغدي جريمه يا له ۳ څخه تر ٦ مياشتو پوري به بند محکوميږي.

د جزاکود ٥٦١ ماده حکم کوي: که کوم شخص د انجن يا شاسي نمبر تغير کړي به قصير حبس محکوميږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

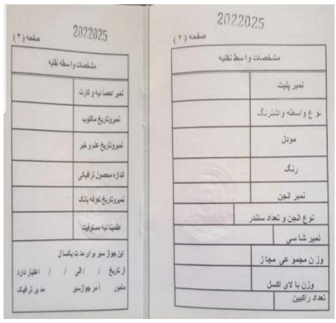
2022025
صفحه (۲)

مشخصات واسطهٔ نقلیه	
نمبر پلیت	
نوع واسطه واشترنگ	
مودل	
رنگ	
نمبر انجن	
نوع انجن و تعداد سلندر	
نمبر شاسی	
وزن مجموعی مجاز	
وزن با لای اکمل	
تعداد راکبین	

2022025
صفحه (۳)

مشخصات واسطه نقلیه	
نمبر احصائیه و کارت	
نمبروتاریخ مکتوب	
نمبروتاریخ علم و خبر	
اندازه محصول ترافیکی	
نمبروتاریخ تعرفه بانک	
اطمینانیه مسئولیت	

این جواز سیر برای مدت یکسال
از تاریخ / / الی / / اعتبار دارد
مامور آمر جوازسیر مدیر ترافیک

صفحه (۴)

تاریخ	تبدیل انجن شاسی بادی و تغیررنگ واسطه نقلیه	امضا هیئت
تاریخ	تبدیل انجن شاسی بادی و تغیررنگ واسطه نقلیه	امضا هیئت

هر جواز سیر څو تشي خانې لري، ترڅو د تغییراتو په وخت کې ډکې سي لکه د موټر د رنګ بدلول، باډۍ پوري بسته کول او ځیني نور انواع.

که څوک موټر اخلي یا رانیسی غوره ، دا ده، چې یوځل ئې اسناد دخپل اطمینام لپاره د ترافیکو په مدیریت کی چک کړي یا د جواز سیر په امریت کي وګوري چې څه تخلفات ونه لري.

ټکس لاین

هغه کتابچه ده، چې د ټکسي موټرونو لپاره ورکول کیږي.

دوه ډوله وي: ۱- ښار ي ۲- اطرافي.

دې کتابچه کې لیکل سوي وي، چې دا موټر له دې ایستګاه څخه تر دې ایستګاه پورې حق لري سوارلۍ پورته کړي.

نمبر پلیټ

هر ماشین لرونکي نقلیه واسطې ته دوه نمبر پلېټه ورکول کیږي، چي یو یې مخ او بل یې شاته بسته کیږي.

نمبر پلیټونه په شخصي، دولتي او خارجي موسیساتو ویشل سوي دي.

شخصي نمبر پلېټ په ملکي افرادو پسي مربوط کیږي، دولتي نمبر پلیټ په اړوند ارګان پسي مربوط کیږي او د موسیساتو نمبر پلېټونه په موسیسو، انجیو ګانو او خارجي نماینده ګیو پسي مربوط کیږي.

نمبر پلېټ مختلف شکلونه لري ش شخصي، ټ ټکسي، ل لاری، ب ، بس او نور

د دولتي ملکي ادارو د نمبر پلیټ بطن تور او د اعدادو رنګ یې سپین دی، د وسلوال پوځ او نورو نظامي قطعاتو نمبر پلیټ سپین او د اعدادو رنګ یې سور دی.

د هر نمبر پلیټ څراغونه باید فعاله، پاک او د لوستلو وړ وي

د افغانستان په نمبر پلیټو کي (۰) عدد نسته ځکه د لیري څخه لوستل کیږي نه او د موټر هر نمبر پلیټ د ۱۱۱ څخه شروع تر ۹۹۹۹۹ پوري جریان لري کله چي یولک ته ورسیږي بیا (منفي -۲) ۱۱۱ شروع کیږي.

ترانزټي نمبر پلیټ: کله چي افغانستان ته نوی موټر راواردیږي پر سرحداتو ورته ترانزټي نمبر پلیټ ورکول کیږي. تر څو چي موټر ته نمبر پلیټ او جوازسیر جوړیږي تر هغه وخته د ترانزټي نمبر پلیټ څخه استفاده کولای سي. دغه نمبر پلیټ تر ۱۰ یا ۲۰ ورځو پوري د اعتبار وړ دی.

زراعتي تراکتور، موټرسایکل، ریکشا او زرنج ته یو نمبر پلیټ ورکول کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو شمېر جزايي احكام

شپږ شپیتمه ماده

(1) که څوك د چلولو د جواز له درلودلونه پرته ماشین لرونکی نقلیه واسطه په عام واټ وچلوی له یوی میاشتی نه تر شپږ میاشتو پوری په حبس یا له زر افغانیو نه تر شپږ زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

(2) د نقلیه واسطی مالك یا متصرف ددی خبری په پوهیدلو سره سره چی چلوونکی د چلولو جواز نه لری او هغه ته د نقلیه واسطی د چلولو اجازه ورکړی تر دوه زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

اوه شپیتمه ماده

د الکهولی مشروباتو او یا مخدره موادو له استعمال نه د راولاړی شوی نشی په حالت کنبی چلول جرم دی. مرتکب د نورو قوانینو د احکامو په پام کنبی نیولو سره له شپږو میاشتو نه تر یوه کال پوری په حبس یا له شپږ زره افغانیو نه تر دولس زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

اته شپیتمه ماده

که چیری څوك د ترافیکی مقرراتو، اشاراتو، علامو او ترافیکی تأسیساتونه د سر غړونی په سبب په عام واټ باندی د ترافیکو په امنیت کنبی خطر واچوی تر دری میاشتو پوری په حبس یا تر دری زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

نهه شپیتمه ماده

که څوك د واټ د ترافیك امنیت په عمدی ډول ګډوډ کړی چی د هغه په سبب اشخاصو ته ځانی او مالی زیان واوړی، د زیان په جبرانولو بر سیره د جزأ د قانون له حکمونو سره سم مجازات کیږی.

اویایمه ماده

که څوك عام واټ د ترافیکو د اداری د پخوانی اجازی له حصول نه پرته د تعمیراتی او نورو موادو د کنبیښودلو په سبب بند، کنده یا د تیریدلونه وباسی تر دری میاشتو پوری په حبس یا تر دری زره افغانیو پوری په نغده جزأ محکومیږی.

یو اویایمه ماده

(1) که څوك د ترافیکو علامی، اشارات او تأسیسات په خپل سر په عام واټ باندی نصب او یا هغه له واټ نه لیری کړی او یایی لوری بدل کړی تر دری میاشتو پوری په حبس او یا تر دری زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

(2) که څوك د اعلان، تابلو او داسی نورو د نصبولو په واسطه ترافیکی علامی او اشارات پټ او یا ګډوډ کړی تر یوی میاشتی پوری په حبس او یا تر زرو افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

دوه اویایمه ماده

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چیری د ښاروالیو، د واټ د ساختمانی او د سرکونو د ساتنی او څارنی د مؤسسو کارکوونکی د دغه قانون د اته دیرشمی مادی له احکامونه سرو غړوی، سرغړوونکی تر یوی میاشتی پوری په حبس یا تر دوه زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

دری اویایمه ماده

(1) که چیری د نقلیه واسطی چلوونکی داهمال،غفلت بی احتیاطی، د ترافیکی قانون، مقرراتو او یا لوایحونه د سر غړونی په سبب د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دریمی فقری د مندرجی درنی ترافیکی پیښی مرتکب شی په هغه حبس چی له شپږو میاشتو نه لږ او له دری کلونو نه زیات نه وی محکومیږی.

(2) که چیری ارتکاب شوی عمل له هغو اصولو نه د غتی سرغړونی په سبب واقع شوی وی چی د فن او مسلك له مخی پری لازم وی، مرتکب په متوسط حبس چی له دوه کلونو نه لږ نه وی محکومیږی.

(3) که چیری ارتکاب شوی عمل د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دوهمی فقری مندرجه متوسطه پیښه تثبیت شی، مرتکب د احوال سره سم تر یو کال پوری په حبس یا تر دولس زره افغانیو پوری نغدی جزأ یا په دواړو جزأگانو محکومیږی.

څلور اویایمه ماده

د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د لومړی فقری مندرجی کوچنی ترافیکی پیښی کښی چی د سپك ټپ یا تر دری زره افغانیو پوری د مالی زیان سبب شی او د پیښی شاملین د موضوع له تعقیب نه تیر شی او د زیان په جبران کولو موافق وی، د ترافیك څارندوی د سر غړوونکی مالی تنبیه ته اقدام کوی او موضوع ته خاتمه ورکوی.

پنځه اویایمه ماده

څوك چی د ترافیکی پیښی مرتکب شی او له ټپیانو سره له لازمی مرستی نه ځان وژغوری، د اصلی پیښی په جزأ بر سیره تر شپږو میاشتو پوری په حبس یا تر شپږ زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

شپږ اویایمه ماده

که څوك د ترافیکی درنی یا متوسطی پیښی مرتکب شی او د پیښی له ځای نه وتښتی د اجبار د حالت په پام کښی نیولو سره د اصلی پیښی په جزأ بر سیره له شپږو میاشتو نه تر یو کال پوری په حبس یا له شپږ زره افغانیو نه تر دولس زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

د چلولو جواز(لایسنس)

یو ډول کتا بچه ده چي چلوونکي ته پر جاده باندي د چلولو اجازه ورکوي.

یا هغه ارزښت لرونکي سند ته ویل کیږي چي چلوونکي ته تر ۱۵ ورځني زده کړو عملي او نظري ازمویني وروسته د ترافیکو مدیریت له لوري ورکول کیږي.

***په لایسنس کي د چلوونکي نوم، د ویني گروپ، مُهر او نقلیه وسیله ذکر کیږي.**

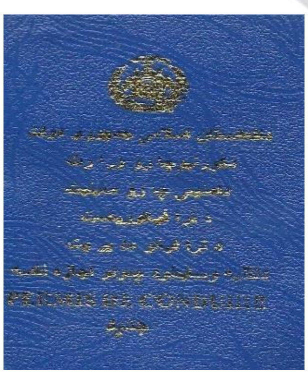

(c) ketabton.com: The Digital Library

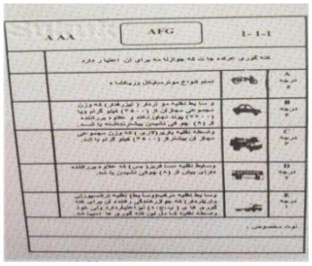

*لایسنس یوازې هغه ولایت کې نوی کیدای سي چیري چې اخیستل سوی وي.

*لایسنس کاپي کول او گرځول یې د اعتبار وړ نه دي، باید اصل ولري.

*د افغانستان لایسنس په 34 ولایاتو کې د اعتبار وړ دئ .

*هر لایسنس درې کاله وخت لري.

*په لایسنس کي یو ډول کارت دی چي کارت تخلف ورته ویل کیږي کله چي یو شخص ترافیکي تختي وکړي په همدغه کارت کي یې تختي لیکل کیږي که چیري یو شخص تر درو اضافه تختۍ وکړی د دوهم ځل لپاره به د لایسنس کورس تعقیبوي.

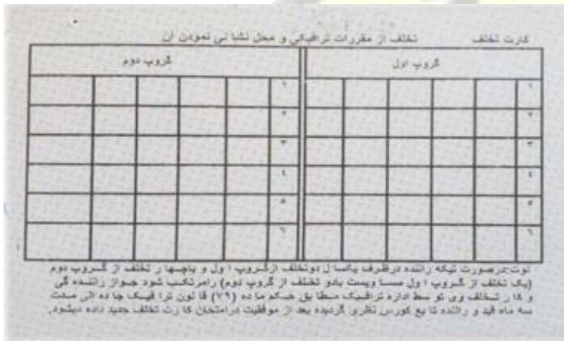

د لایسنس اخیستو شرایط

۱-افغان به وي. ۲- اتلس کلنۍ عمر ئې پوره کړی وي. ۳- معیوبیت ونه لري.

عموماً لایسنسونه په دوه ډوله دي: ملي او بین المللي.

په افغانستان کي لایسنسونه پر څلور ډوله دي.

۱ - جدید ۲- تجدید ۳- ارتقاء بالدرجه ۴- مثنی ۵- بین المللي د لایسنس ډولونه دي.

۱ -جدید لایسنس هغه کسانو ته ورکول کیږي، چې غواړي د لومړي ځل لپاره لایسنس واخلي .

۲ -تجدید لایسنس له دریو کالونو څخه وروسته کله چې جدید لایسنس نوی سي، دې ته تجدید سوی لایسنس وایي.

۳ -مثنی لایسنس کله چې لایسنس ورک یا تخریب سي نو دویم ځل اخیستو ته ئې مثنی لایسنس وایي. د اخیستلو پروخت ئې عملي او نظري امتحان اخیستل کیږي.

۴ -ارتقا به درجه لایسنس هغه لایسنس دئ چې د مهارت د زیاتیدو وروسته له یو کاله وروسته ورکول کیږي. یعنې کله چې یو کس یو ډول واسطه کې مهارت ولري او غواړي بل ډول واسطه وچلوي نو باید ارتقاع به درجه لایسنس لپاره د ترافیکو مدیریت ته ورسي. هغوی بیا رسمي اجراأت کوي.

د لایسنس اخیستو لپاره د اړتیا وړ شیان:

۱ -تذکره. ۲- د وینې د گروپ یا صحی معاینات.- ۳- درې قطعې عکسونه .

د لایسنس کتگوری

A پنځمه: موټر سایکل، زرنج او...

Bڅلورمه: تیز رفتاره موټرونه لکه سراچه، کرولا او...

Cدریمه: لوی موټرونه چې وزن ئې له 3.5 ټن څخه زیات وي .

Dدویمه: بس موټرونه چې له 7 څوکیو زیاتې ولري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Eلومړي: هغه موټر چې نور موټر کش کوي، يعنې لوی – لوی موټر چې نورو موټرونو سره د مرستې لپاره جوړ شوي دي.

*هر لايسنس يو د سرغړونې کارټ له ځانه سره لري. دا کارټ د پوره ارزښت لرونکی دئ. لايسنس له دې کارته پرته هيڅ دئ. دې کارټ کې د چلوونکي تيروتنې ثبتيږي. که تيروتنې له 3 زياتې سي لايسنس ترې اخيستل کيږي.

د ترافيکو خاصه وضعه

*کله چې په جاده کې رش وي لاره بنده وي، پوليس ترافيک ولاړ وي شپيلکلان وهي وسايط يوې او بلې خواته پاسوي، ايشاره هم شنه وي خو بيا هم جادې ته مه داخليږئ، ستاسې سترګې د اعتبار وړې دي کله چې لار ايله سول حرکت وکړئ.

څراغونه (بتی)

*د موټر د مخ بتۍ، ژړې ايشارې، بريک بتۍ، د نمبرپليټ بتۍ او د انعکاس ښښې په موټر کې قانوني څراغونه دي، ددې څخه بغير نور څراغونه بسته کول غيري قانوني دي.

*ښکاري او ګازې څراغونه بسته کول غيري قانوني دی.

سوارلۍ(سپاريان)

*کله چې موټر جوازسير ورکول کيږي په جوازسير کې د موټر د سوارليو اندازه ټاکل سوې. مثلاً په سراچه کې د ډريور سره پنځه نفره اجازه سته، بس يا ۳۰۳ موټر ته د ۴۷ نفرو اجازه سته، تر دې اضافه سواريان پورته کول غيري قانوني کار دی.

*ځينو وسايطو ته بيا بغير د چلوونکې څخه د بل نفر اجازه نسته لکه بايسکل او ټکټر...

د سوارلي کيافه(شکل)

*قانون چلوونکي ته وايي کله چې تاسې سواري پورته کوئ د هغه کيافې او شکل ته بايد په دقت وګورئ، که مو چيري شک ورسيږي چې بد شخص دی مه يې پورته کوئ.

د بارداره موټر د بار اندازه.

*د بارداره موټر لپاره په جوازسير کې د بار اندازه ټاکل سوې ده، د هغه اندازې څخه اضافه بار موټر ته اچول غيري قانوني کار دی.

*مثلاً په يو لارۍ موټر کې ۱۰ ټنه د بار جواز سته که تاسې تر دې اضافه ور واچوئ پوليس ټرافيک کولی سي چې تاسي تهديد، جرمانه او يا لايسنس درڅخه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

* په لارۍ موټر کې د بار اچول یوازې د هغه تر باډیه پورې محدود دی ، که باره تر باډۍ یوې او بلې خواته تیر
وي دا غیري قانوني دی. بغیر د هغه شرکتونو څخه چې هغه ددولت سره پروتوکول لري، د پروتوکول په اساس که
بار د لارۍ تر باډۍ اضافه وي یو طرفه بل طرف او شاته دې یې سور ټاټ وځړوي.

د کلینر مسوولیت

*عموماً په بس او یا لارۍ موټر کې د موټړوان سره دوهم کس د کلینر په حیث ورسره وي، کلینر ته دموټروان په
رقم خاص جواز ورکول کیږي، ۱۸ کاله عمر به لري د کورنۍ اجازه به لري، بیا نو کلینري کولی سي.
* کلینر که په بس موټر کې وي په سوارلیو باید وگرځي چې لاس ونه باسي او یا په بس کې بې ځایه ونه دریږي.
او که په لارۍ موټر کې وي باید پر بار وگرځي پر ټایرو او یا نورو پرزو وگرځي.
*موټروان باید دسوارلیو سره باندار ونه کړي، په سگریټو ځان اخته نکړي او د چا په خوښه رفتار ونکړي قانوني
باید مخته ولاړ سي.

پیاده

پیاده شاملین: هغه اشخاص چی د نقلیه واسطو له استفادی نه پرته په عام واټ باندی حرکت کوی پیاده شاملین بلل کیږي.
*قانون پیاده شاملینو ته حق اولیت ورکړی، که هر وسایط والا د پیاده سره ټکر کوي قانون یې ملامتوي.
*هیڅ وخت پیاده په چا نه ملامتیږي، ځکه پیاده شاملینو ته کورس نسته، ټول وسایط چلوونکي د قانون تر چتر لاندي راځي .
ځکه ټرافیکي اصول یوازې ددوی لپاره دي، هر وسایط چلوونکۍ باید په ټرافیکي اصولو اگاه شخص وي.
*پیاده شاملیون ته لازمه ده چې پر پیاده روونو حرکت وکړي، او پیاده شاملین چې تر سړک اوړي دریي طریقې لري.
۱ :طریقه یې داسې ده کله چې پیاده تر سړک اوړي چیري چې ټرافیک وي هلته به ټرافیک ته ناره کوي چې راسه ما تر سړک
واړوه.
۲ :طریقه یې د پیاده رو لوحې دي کله چې هغه ولاړې وي پیاده شاملین حق لري چې تر سړک تیر سي.
۳ :طریقه د کوچنیانو ده کله تاسې خپل کوچنیان مکتب او یا بازار ته استوئ لارښوونه ورته وکړئ چې پر سړک اوړئ لاسونه
یو له بل سره ونیسئ شاوخوا وگورئ بیا تیر سئ، که چیري یو وسایط پر تاسې راورسیږي وارخطا کېږئ مه ودرېږئ چې
وسایط تیر سي بیا تاسې تېر سئ.

پیاده رو د کاروبار لپاره ندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

*پیاده رو د پیاده تګ لپاره دی، کواټ پر اېښودل، ترکاري باب پر خرڅول او یا ریړۍ پر درول غیري قانوني کاردی.

*ټول پیاده شاملین لکه کوچنیان، ښځي، ځوانان او سپین ږیري دي پر پیاده ولاړ سي.

حیوانات جادې ته داخلول

*کله چي یو څوک حیوان جادې ته داخلوي قانون وايي پر داسې وخت باید داخل سي چي نور وسایط جادې ته نه وي داخل سوي.

*هغه حیوانات لکه پسونه، غوایان، اوښان او یا نور حیوانات چي کله ګنج ته بیایاست او یا په ښار کي رمه تېروئ باید د ملا پر آذان جادې ته داخل سئ، پدغه وخت کي په جاده کي د وسایطو ګڼه ګونه نه وي.

*کله چي رمه جادې ته داخلېږي باید درې نفره ورسره وي یو په سر کي بل په مینځ کي بل په پای کي ترڅو رمه په ښه طریقه سره تر جادې تیره سي.

*که ناوخته سوی وو بیا دي نو خپل حیوانات پر فرعي سړکونو تر خپل هدفه ورسوي، که چیري چا د حیواناتو سره ظلم کوئ، پولیس ټرافیک حق لري چي ظلم کوونکئ تهدید او یا جریمه ورکړي.

ترافیکي نښې(لوحې)

د ترافیکو په قانون کي اته ډوله ترافیکي نښې یا لوحې دي

۱ :اخطاریه لوحې

۲:حق اولیت لوحې

۳ :منع کوونکې لوحې

۴:هدایت ورکوونکي لوحې

۵:معلومات ورکوونکي لوحې

۶: تأسیسات

۷: برقي ایشارې(سیګنالونه)

۸: خط اندازی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی: اخطاریه(نښې) لوحې

هغه لوحې چې مثلث شکل لري او یا درې کونجه وي دې ته اخطاریه لوحې ویل کیږي.

عمومي خطر

څلور لارې (د راسته لاس څخه د حق اولیت
مراعتول)

راسته لاس ته گولایي

چپه لاس ته گولایي

راسته لاسته ډبلې گولایاني

چپه لاسته ډبلې گولایاني

متقابل ترافیکي خطر

ددوو طرفو څخه د جادې کم عرضه کیدل

لس فیصده مخ کښته

لس فیصده مخ پورته

کمپرک(کښته پورته)

د ښویدو خطر

خامه سړک(د میده ښگو د غورځېدو خطر

د غره څخه د ډبرې د رالویدو خطر

تونل

د باد لورې ټاکونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پیاده رو دهلیز

د کوچنیانو پیاده دهلیز

ترساختماني کار لاندي جاده

د وحشي حیواناتو تیریدل

د اهلي حیواناتو تیریدل

سیند ته د ورلوېدو خطر

ترافیکي برقي ایشارې

دوهم: د حق اولیت نښې(لوحې)

هغه نښو یا لوحو ته ویل کیږي چي د لومړیتوب حق په کښي مراعت کیږي.

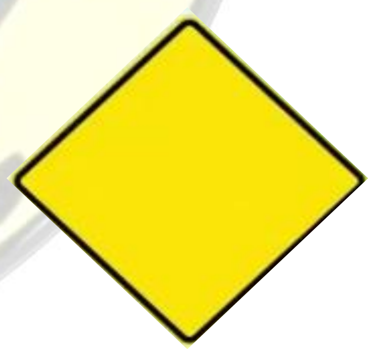

عمومي جاده(حق اولیت د عومي جادې دی)

عمومي جاده ختمه سوه

حق اولیت د مخامخ عمومي جادې دی.

د راستې خوا فرعي سړک لمخې د مخامخ حق اولیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چپې خوا فرعي سړک لمخې د مخامخ حق اولیت

و ګوره او تیر سه.

درېدل او حق اولیت مراعتول

انتظار کول حق اولیت مخامخ ترافیک ته ورکول.

مقابل ترافیک باید انتظار وکړي

دریم : منع کوونکي (نبښې) لوحې

دا هغه لوحې یا نبښې دي چې تاسې د یو کار څخه منع کوي.

یک طرفه جادې ته داخلیدل منع دي

د ټولو وسایطو پر مخ بنده جاده

د موټرانو ننوتل منع دي

د موټرسایلکل ننوتل منع دي

د بایسکل ننوتل منع دي

د ټکټیر(تراکتور) ننوتل منع دي

د آس د ګاډی ننوتل منع دي

د ټریلر(ټیلر) ننوتل منع دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلاسي كراچۍ (ګاډۍ) ننوتل منع

هغه موټر ننوتل منع دی چي د بار وزن
يې تر اووه ټنه اضافه وي.

د هغه موټر ننوتل منع دي چي مجموعه وزن
يی تر اووه ټنه اضافه وی.

د هغه موټر ننوتل منع دي كوم چي پر
اكسل يي وزن ۵ ټنه وي.

تر ۲,۵ متره او يا اضافه تر دې بر لورونكئ
موټرونه منع دي.

تر ۳,۵ متره جګ موټرونه ننوتل
منع دي

تر ۱۰ متره اوږد موټرونه منع دي

راسته لاسته ګرځيدل (كاټيدل) منع دي

چپه لاسته ګرځيدل(كاټيدل) منع دي.

د U په شكل ګرځېدل منع دي

د ټولو وسايطو لپاره سبقت منع دی.

سبقت كولی سي

د غټ موټر سبقت منع دی

غټ موټر سبقت كولی سي

تر 50 اضافه سرعت منع دی

تر 50 اضافه سرعت كولی سئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هارن وهل منع دی.

توقف منع دی

پارکینگ کول منع دي.

پارکینگ کولی سي

تر ټاکلی وخته پارکینګ نسئ کولای

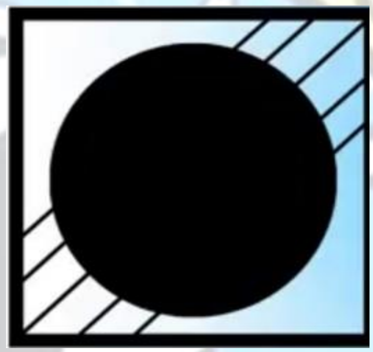

د پارکینګ ټاکلی وخت ختم سو

د گمرک محل(توقف)

حق العبور (توقف)

څلورم: هدایت ورکوونکې (نښې) لوحې (امریه)

دا هغه لوحې دي چي تاسې ته هدایت او امر کوي.

مخامخ لور ته حرکت

راسته طرفه حرکت

چپه طرفه حرکت

راسته طرفه گرځیدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چپه طرفته گرځیدل

مخامخ او راسته طرفته حرکت

مخامخ او چپه طرفته حرکت

جاده راسته او چپه طرفته گرځي

د راستې خوا څخه واوړئ

د چپې خوا څخه واوړئ

ترافیکي څرخ یعني دایروي چوک

د بایسکل سړک

پیاده سړک

ځنځیر لرونکي موټر باید پر ولاړ سی.

تر ټولو د کم سرعت سیمه

د کم سرعته سیمي ختمیدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم: معلومات ورکوونکي (نښې) لوحې.

دا هغه لوحې دي چې تاسې ته معلومات درکوي، کله چې تاسې يو ښار ته داخلېږئ او تاسو ددغه لوحو سره بلد ياست بيا نو ستاسې ښه لارښود کېدای سي.

د تيلو پمپ

ورکشاپ

د ټليفون کولو غرفه

مسافرخانه

رستورانټ

سره مياشت

روغتون

د استراحت محل

تفريګاه(پارک)

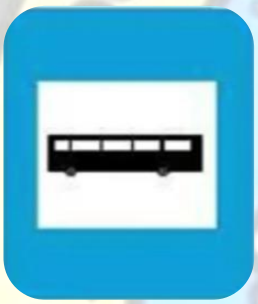

د بس تم ځای

د ټکسي تم ځای ځای

معلوماتي غرفه

پارکينګ

د پياده رو دهليز

هوايي پُل يا تر ځمکې لاندې پياده رو.

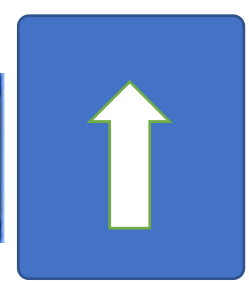

يکطرفه جادې ته د ننوتلو ځای

د يکطرفه جادې شروع.

جاده ختمه ده.

راسته طرفته د خط السير تنظيم.

د خط السير تنظيم کول مخامخ لور ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مختلفو طرفو ته د خط السير تنظيم.

د ښاري حدودو د شروع کيدو لوحه

د ښاري حدودو د ختم لوحه

د پام وړ ځايونو په اړه معلوماتي لوحه.

د لويو ښارو د ليري والي او په کيلومتر داندازې ښوولو لوحه.

د ولايتونو د ښارونو په اړه معلوماتي لوحه

د ښارونو او ولايتونو په اړه معلوماتي لوحه .

د ولايتونو د مسير د معلوماتي لوحه.

په داخل د ښار او ولاياتو کي معلوماتي لوحه

د جادې اندازه والي

د جادې نمبر

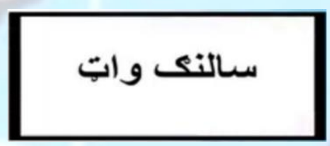

د ښاري واټونو د معلومولو لوحه

په داخل د ښار کي د محلونو د ښوولو لوحه .

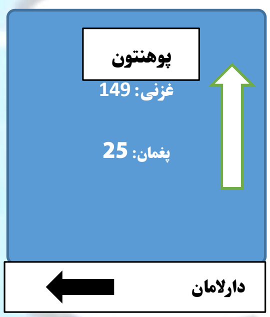

د ولايتونو او ښارونو د مسير معلوماتي لوحه

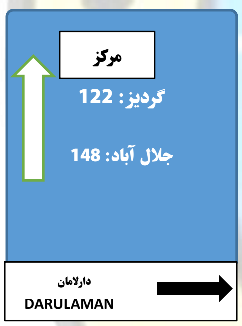

د ولايتونو او ښارونو د مسير معلوماتي لوحه

ښه داخل د ښار کي د غټو محلونو دښودلو لوحه.

ترافيکي انحراف.

ترافيکي انحراف.

د ولاياتو په سطحه انحراف

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم: تاسيسات او يا ترافيكي جزيرې.

دا لوحې د لرګې او يا چادر څخه جوړې دي، پر چوکو ولاړې وي د ويکټور لورى چي هر طرف ته وي تاسې ته هدايت کوي چي هماغه طرفته ولاړ سئ.

راسته طرفته ولاړ سه

چپه طرفته ولاړ سه

چپه او راسته طرفته ولاړ سه

دوو ښاخونو ته تلل

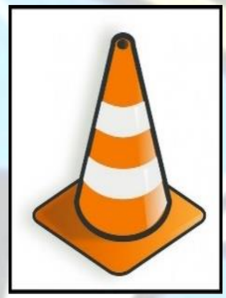

مخروطه

د ترميم کارى سياره لوحه

انعکاس کوونکې اله

اووم: برقي ايشارې(سګنالونه)

هغه ايشارې دي چي د عامه نظم د تنظيم لپاره پر چوکو او جادو لګول سوي وي.

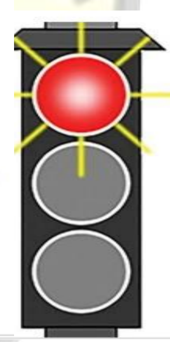

ودريږه

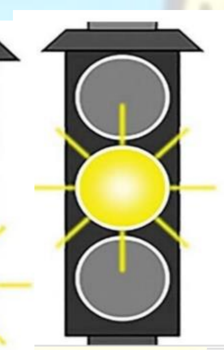

اماده سه

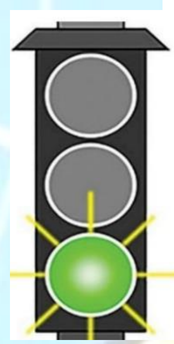

حرکت

اتم: خط اندازي

هغه سپين يا ژړ خطونه چي د سړک پر سر رسم سوي وي خط اندازي بلل کيږي.

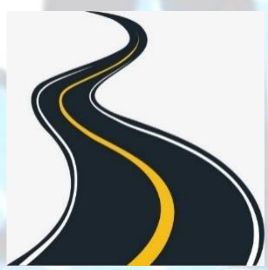

مستقيم خط.

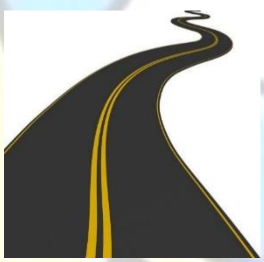

دوه مستقيم خطونه.

مات(قاطع) خطونه

مستقيم او مات قاطع خطونه.

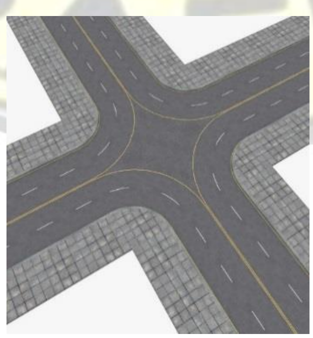

په چهاراهي يا څلور لاري کي په خط اندازي سره حدود ښودل سوی.

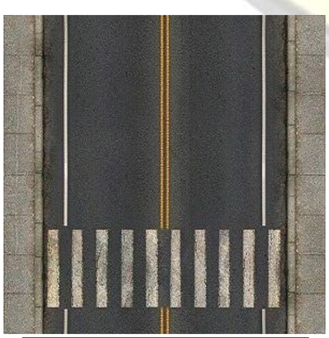

پياده رو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډ ژوند لیک

زه سیف الله بسمل د کندهار ولایت د پنځمې ناحیې اوسیدونکی په ۱۳۷۴ هـ ش کال کي زېږدلی پلرنی ټاټوبی مي کندهار ولایت دامان ولسوالي ده.

تر دوولسم ټولګۍ پوري مې زده کړې په میرویس خان نیکه لېسه کي کړي تر فراغت وروسته د کانکور په امتحان کي کندهار پوهنتون شرعیاتو پوهنځۍ ته بریالی سوم په ۱۳۹۹هـ ش کال کي مي د همدې پوهنځۍ څخه د فراغت سند تر لاسه کړ.

په فرهنګي اړخ کي مي بېلابېلي لیکني کړي، مختلفو ورځپاڼو او سایټو نشر کړي. همدغه شان (د شخصیت جوړووني هنداره)، (اسلام او غربي ایډیالوژۍ) تر عنون لاندي هم دوه ناچاپه کتابونه لرم.

کله چي مي په ترافیکو کي دنده پیل کړه د تعلیم او تربیې په بخش مي یوه لویه غوښتنه او نیمګړتیا محسوس کړه، هغه دا چي په پښتوکي په خُلص شکل زموږ د زده کوونکو او موټر چلوونکو لپاره د دوی په ژبه او لهجه داسي ترافیکي درسونه او قوانین موجود نه وه چی هم دي د لایسنس د درس زده کوونکي درس په کښي ولولي او هم دي یې نور چلوونکي مطالعه کړي. که وه حجم به یې ډېر وو او یا به ډېر لنډ وه یعني یوازي به ترافیکي نښې وې. دغې نیمګړتیا ته په کتو مي هڅه وکړه چي د مختلفو منابعو څخه مواد راټول کړم په مختسر شکل یې په عامیانه پښتو یې ولیکم او تر ګرانو هیوادوالو او په خاص ډول د وسایطو تر چلوونکو یې ورسوم. تر څو د هیواد د ټرافیکي اصولو سره اشنا او د چلولو په وخت کي یې مراعات کړي په دغه شکل یې هم یې ځان او هم یې ټولنې ته ګټه ورسیږي.

ګرانه لوستونکیه!

بشر د نیمګړتیاوو څخه ندی خالي، که په نوموړي چپتړ (کتاب) کي کومه غلطي او اشتباه سوې وي هیله ده ومې بخښې او تر لوستلو وروسته یې راپام کړې تر څو اصلاح یې کړم.

په مینه

سیف الله بسمل

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library